

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การบูรณาการความเชื่อดั้งเดิม กับการแพทย์สมัยใหม่ในวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพสตรีมีครรภ์ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นางสาวชุตติกานต์ สุริยะ

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.เกษม นครเขตต์	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. บุษผา วัฒนาพันธุ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต พุทธวงศ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์กระบวนการบูรณาการความเชื่อดั้งเดิมกับการแพทย์สมัยใหม่ในวิถีชีวิตที่ส่งเสริมสุขภาพของสตรีมีครรภ์ ที่อาศัยในเขตบ้านพระเจ้าเหลื่อม ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยวิธีหลากหลายได้แก่การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูล(Informants) ได้แก่สตรีจำนวน 30 คนที่เคยมีประสบการณ์การตั้งครรภ์และการคลอด ในระหว่างเดือนพฤษภาคม 2543 ถึง กรกฎาคม 2544 เป็นระยะเวลา 15 เดือนซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สตรีในอดีตมีวิธีการปฏิบัติตัวขณะตั้งครรภ์ที่พึ่งพิงระบบการดูแลสุขภาพของครอบครัว ซึ่งแม่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญและการปฏิบัติตามความเชื่อของชุมชนโดยกฎข้อห้าม “จีด” ดังพบว่าสตรีสูงอายุและสตรีที่ผ่านการตั้งครรภ์มาแล้ว ได้ยึดข้อห้ามเหล่านี้เป็นแนวทางการปฏิบัติตัวในการตั้งครรภ์ที่ผ่านมาทั้งในด้านการบริโภค และการปฏิบัติตัวด้านอื่นๆ ในวิถีชีวิตประจำวัน

ความเชื่อในด้านการบริโภคอาหารนั้นมีความเชื่อมโยงกับรูปร่าง ลักษณะหรือชื่อเรียกที่สื่อความหมายพ้องไปในทางที่นำมาซึ่งอันตราย โดยเฉพาะการขัดขวางการคลอดเช่น “กินของเป็นเครือ จะเจ็บท้องนาน”

“จีด” ในด้านการปฏิบัติตัวเป็นข้อห้ามต่อการกระทำใดๆ ในชีวิตประจำวันของสตรีมีครรภ์ที่คาดว่า จะนำมาซึ่งเสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยของสตรีและทารกในครรภ์ ส่วนใหญ่จะมี

บางลักษณะดังกล่าวอาจยังมีการยึดถือปฏิบัติอยู่แม้ว่าความเป็นอยู่ในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไปแล้วก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากความเคารพในบุพการียังมีอิทธิพลอยู่มาก จึงทำให้เป็นปัจจัยหนึ่งที่สตรีตั้งครรถ์ในปัจจุบันจะยังคงรักษาความเชื่อดั้งเดิมบางด้านในการปฏิบัติตนขณะตั้งครรถ์ แม้ว่าตนเองจะไม่เชื่อในความเชื่อดั้งเดิมนั้นๆ เลยก็ตาม

สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันสตรีได้ศึกษาในระบบโรงเรียน มีโอกาสทำงานนอกบ้าน ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป รวมทั้งการเข้ามาของการแพทย์สมัยใหม่ที่มีเทคโนโลยีอันทันสมัย สตรีมีครรถ์ในปัจจุบันนี้มีการปฏิบัติตัวที่เอนอิงมาทางการแพทย์สมัยใหม่แต่ก็มีได้ละทิ้งความเชื่อตามภูมิปัญญาดั้งเดิมเสียหมด จึงปรากฏเป็นการบูรณาการทั้ง 2 ระบบเข้าด้วยกันในการปกป้องดูแลสตรีขณะมีครรถ์ ความเชื่อดั้งเดิมที่สตรีกลุ่มนี้ยังปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างเหนียวแน่นเป็นความเชื่อด้านการปฏิบัติตัวที่ผูกโยงไปกับภาวะสุขภาพของมารดาและทารกในครรถ์ ประกอบกับหลักวิทยาศาสตร์ก็ไม่ได้อธิบายในเรื่องดังกล่าวไว้ ในขณะที่ความเชื่อด้านการปฏิบัติตัวที่ไม่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตปัจจุบันส่วนใหญ่จางหายไป ส่วนความเชื่อในเรื่องการบริโภคนั้นพบว่า ลางเลือนไปเช่นกันเนื่องจากการแพทย์สมัยใหม่สามารถให้คำอธิบายได้อย่างชัดเจนกว่า

Thesis Title	Integration of Traditional Belief with Modern Medicine in Health Promoting Life- Style of Pregnant Women in Hang Dong District, Chiang Mai Province	
Author	Miss. Chutikarn Suriya	
M.Ed.	Health Promotion	
Examining Committee	Lect. Dr. Kasem Nakornkhet	Chairman
	Assoc. Prof. Dr. Bupa Wattanapan	Member
	Asst. Prof. Dr. Chawalit Puttawong	Member

Abstract

The purpose of this research was to explore integration of traditional belief with modern medicine in health promoting life- style of pregnant women's process in Prajoawleam village Hang Dong District ,Chiang Mai Province and Hang Dong Hospital were selected for study sites. The data were collected by qualitative method during May 2000 – July 2001 through focus group discussions, observation and informal interviews in thirty women who had experienced pregnancy and childbirth were chosen as informants. The findings were as follows:

Traditionally the pregnant women practicing self-care under their families health care system which was their mother played significant role in conducting the women to conform popular belief, so call “Khud”

Belief in Food that consumption would related to forms or name of the food that conveying to risk or danger, particularly in the process of laboring. Regarding to regular self-practice “Khud” was a taboo for daily life of the pregnant women which connected to their ways of life as well as natural ways of living in the former time, such as the pregnant women should not take a bath in the late evening, or at night time. However, some believes still being active, even though the social context has been changed due to their respect to the parent. These situations

became conducive factors for the pregnant women to conform such traditional believes despite they had no believed in such practices.

According to social change, women had been given more education, having jobs in other places, as well as changing their ways of life including an emerging of modern medicine. This led the women to practice in according to the new coming medicine. However, they did not give up the traditional belief. Therefore, the integration of two forms of practice, traditional and the modern one were revealed in day to day life, to protect the women. Tradition belief that the women strictly practiced were those activate concerning their own health and the child while the modern medicine did not give a scientific explanation. Anyhow, those believe in self-practice that not related because of any day life would be left off, particularly, belief in foods consumption. It was left away a scientific explanation by the modern medicine.